

CC

Comissió de Cultura
Parlament de Catalunya

Sessió 17. Dimecres, 1 de febrer de 2023. XIV legislatura

DOSSIER

ORDRE DEL DIA

1. Sol·licitud de sessió informativa de la Comissió de Cultura amb la consellera de Cultura sobre l'aplicació de les mesures d'impuls al coneixement i l'ús del català en l'àmbit de la cultura. Tram. 354-00212/13 Manuel Jesús Acosta Elías, del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de sessió informativa.
2. Sol·licitud de sessió informativa de la Comissió de Cultura amb la consellera de Cultura sobre les mesures d'impuls al coneixement i l'ús del català. Tram. 354-00216/13 Francesc Ten i Costa, del Grup Parlamentari de Junts per Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de sessió informativa.
3. Sol·licitud de compareixença de la directora general d'Innovació i Cultura Digital davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre les accions i les prioritats de la Direcció General. Tram. 356-00914/13 Francesc Ten i Costa, del Grup Parlamentari de Junts per Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.
4. Sol·licitud de compareixença de la directora general del Patrimoni Cultural davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre les accions i les prioritats de la Direcció General. Tram. 356-00915/13 Francesc Ten i Costa, del Grup Parlamentari de Junts per Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.
5. Sol·licitud de compareixença de la directora general de Cultura Popular i Associacionisme Cultural davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre les accions i les prioritats de la Direcció General. Tram. 356-00939/13 Francesc Ten i Costa, del Grup Parlamentari de Junts per Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.
6. Sol·licitud de compareixença del director de l'Institut Català de les Empreses Culturals davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre les línies estratègiques i els eixos d'actuació de l'Institut. Tram. 356-00956/13 Manuel Jesús Acosta Elías, del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.
7. Sol·licitud de compareixença d'una representació de la plataforma No a l'Ampliació del MACBA davant la Comissió de Cultura perquè exposi la seva posició. Tram. 356-00977/13 Maria Dolors Sabater i Puig, del Grup Parlamen-

tari de la Candidatura d'Unitat Popular - Un Nou Cicle per Guanyar. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.

8. Sol·licitud de compareixença d'Ainhoa Grandes Massa, presidenta del Patronat de la Fundació Museu d'Art Contemporani de Barcelona, davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre els objectius i la planificació de creixement del museu. Tram. 356-00978/13 Maria Dolors Sabater i Puig, del Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular - Un Nou Cicle per Guanyar. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.

9. Sol·licitud de compareixença del secretari de Política Lingüística davant la Comissió de Cultura perquè concreti els detalls de les mesures d'impuls al coneixement i l'ús del català. Tram. 356-00982/13 Manuel Jesús Acosta Elías, del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.

10. Sol·licitud de compareixença del director de l'Institut Català de les Empreses Culturals davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre l'aplicació a les empreses culturals de les mesures d'impuls al coneixement i l'ús del català. Tram. 356-00983/13 Manuel Jesús Acosta Elías, del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.

11. Sol·licitud de compareixença d'una representació de la Plataforma per la Rumba Catalana davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre les actuacions de la Plataforma per a aconseguir que la rumba catalana sigui declarada patrimoni cultural i immaterial de la humanitat. Tram. 356-01003/13 Rocio Garcia Pérez, del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.

12. Sol·licitud de compareixença del director de l'Institut Català de les Empreses Culturals davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre les subvencions a sèries en versió original en català. Tram. 356-01005/13 Manuel Jesús Acosta Elías, del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.

13. Sol·licitud de compareixença del secretari de Política lingüística davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre la promoció i l'acreditació de la llengua catalana a l'Aragó. Tram. 356-01018/13 Manuel Jesús Acosta Elías, del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.

14. Sol·licitud de compareixença del director de l'Institut Ramon Llull davant la Comissió de Cultura perquè informi sobre les subvencions i els contractes de l'Institut amb universitats estrangeres per a la promoció d'actes acadèmics relacionats amb la independència de Catalunya. Tram. 356-01038/13 Manuel Jesús Acosta Elías, del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya. Debat i votació de la sol·licitud de compareixença.

15. Proposta de resolució sobre la declaració de la Fàbrica de la Colònia de Filatures Casals d'Alfarràs com a bé d'interès nacional. Tram. 250-00668/13 Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar. Debat i votació (text presentat: BOPC 326, 47).

16. Proposta de resolució sobre l'estat de conservació del jaciment arqueològic de la Torre Roja, entre Sentmenat i Caldes de Montbui. Tram. 250-00751/13 Grup Parlamentari de VOX en Catalunya. Debat i votació (text presentat: BOPC 373, 15).

17. Proposta de resolució sobre la recuperació de la sarsuela com a part del patrimoni cultural català. Tram. 250-00812/13 Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar. Debat i votació de la Proposta de resolució i de les esmenes presentades (text presentat: BOPC 407, 26; esmenes: BOPC 456, 19).

18. Proposta de resolució sobre la construcció de la biblioteca central comarcal de Vilafranca del Penedès. Tram. 250-00822/13 Grup Parlamentari d'En Comú Podem. Debat i votació de la Proposta de resolució i de les esmenes presentades (text presentat: BOPC 407, 39; esmenes: BOPC 456, 20).

19. Proposta de resolució sobre la millora del finançament de les actuacions arqueològiques al jaciment de l'Abric Romani, de Capellades. Tram. 250-00825/13 Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar. Debat i votació de la Proposta de resolució i de les esmenes presentades (text presentat: BOPC 413, 22; esmenes: BOPC 456, 20).

Punt 15 | Debat i votació

Proposta de resolució sobre la declaració de la Fàbrica de la Colònia de Filatures Casals d'Alfarràs com a bé d'interès nacional

250-00668/13

PRESENTACIÓ: GP PSC-UNITS

Reg. 61730 / Admissió a tràmit: Mesa del Parlament, 31.05.2022

A la Mesa del Parlament

Alícia Romero Llano, portaveu, Rocio Garcia Pérez, diputada, Òscar Ordeig i Molist, diputat, Judit Alcalá González, diputada, Sílvia Romero Galera, diputada del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, d'acord amb el que estableixen els articles 167 i 168 del Reglament del Parlament, presenten la Proposta de resolució sobre la declaració de la Fàbrica de la Colònia de Filatures Casals d'Alfarràs com a bé cultural d'interès nacional, per tal que sigui substanciada davant la Comissió de Cultura, amb el text següent:

Exposició de motius

La Fàbrica de la Colònia de Filatures Casals d'Alfarràs està catalogada com a Bé Cultural d'Interès Local. Aquesta fàbrica és propietat de l'Ajuntament d'Alfarràs i és necessari destacar la importància que ha tingut aquest complex tèxtil des de la seva creació i durant tots els anys de vida fabril, tant a nivell local, de les terres de Lleida i a nivell de Catalunya. És per tant oportú pujar aquesta catalogació i demanar la seva declaració com a Bé Cultural d'Interès Nacional.

La Fàbrica de la Colònia de Filatures Casals va ser creada pel Marqués d'Alfarràs Joan Desvalls i Amat l'any 1897. És d'estil modernista industrial i va comptar amb Juli Marial i Tey com a mestre d'obres. La seva ubicació sobre el Canal de Pinyana, entre Alfarràs i el nucli d'Andaní, responia a l'accés a l'aigua com a font energètica per generar electricitat. La manca de carbó a Catalunya, necessari per la màquina de vapor, va propiciar durant la segona industrialització l'extensió de fàbriques i colònies pel territori amb accés a l'aigua. La presència de la colònia, junt amb l'altra fàbrica que el 1894 el Marqués va implantar a Alfarràs, la fàbrica Viladés, van trencar les dinàmiques pròpies de l'àmbit rural, amb la incorporació massiva de la dona als centres de treball, portant a primer terme el moviment obrer i situant la població en la dinàmica sindical i de partits polítics.

El context històric de la fundació de la Colònia se situa en la única i petita industrialització lleidatana, sobretot al Segrià Nord i en Alfarràs concretament, enmig dels canvis econòmics i socials del XIX i del XX, marcats per la revolució industrial que encapçalava Catalunya a Espanya. El conjunt s'emmarca, per tant, en les dinàmiques de la revolució industrial catalana, marcada pel sector tèxtil.

En termes de memòria històrica, cal destacar el recull de testimonis que integren famílies obreres de fins a quatre generacions, directament des de la Guerra Civil i indirectament des de la dècada dels anys vint del segle XX. El seu testimoni ha permès documentar la cadena de producció a nivell oral i

amb documentació fotogràfica, fet significatiu donat que s'ha perdut la maquinària. A nivell de perspectiva de gènere s'assenyalen dinàmiques de cures per part de les dones. Altres aspectes responen a l'agitació sindical durant la Guerra Civil i la seva recuperació a la fi del franquisme, així com la vida quotidiana a la colònia.

El cos central conté la façana principal (sud) i és on s'ubica el salt d'aigua, per la qual cosa és el punt per on traspasa el Canal de Pinyana. L'alçada, el timpà, els arcs apuntats i els grans finestrals li atorguen monumentalitat. En el pis soterrat d'aquest cos s'ubicaven les turbines que es movien les aigües del canal. Aquest nivell compta a la façana exterior amb dos arcs apuntats exteriors amb dos arcs rebaixats interiors que sostenen el pis inferior per sobre del canal i sobre els quals es disposen dos finestrals. En el pis principal s'ubicaven d'altres turbines i laboratoris i comptava amb quatre grans finestrals agrupats de dos en dos per un guarnit de maons amb arc rebaixat. La part superior es correspon amb les engolfes. Els cossos laterals a banda i banda consisteixen en dues sales bessones que estaven destinades a la cadena de producció. En el pis inferior se situaven els conductes per evacuar la borreta que es formava a partir del cotó. Al pis principal es situava la maquinària i la seva organització era en tres seccions amb dues línies de pilars de forja marcant l'espai. Els sostres són de volta catalana.

Al llarg del segle XX, però s'hi van anar afegint canvis i les dependències es van anar ampliant amb noves naus. Destaca el fet que la sala est presenta dues seccions amb un mur divisor. Aquest és de pedra i s'associaria a una fase inicial. Tot i això, la secció est presenta una factura similar a la de 1897, però amb diferències en els pilars de forja o l'embigat, que és de pi. Aquestes diferències en aquesta secció són fruit de la reforma que es va realitzar després d'un incendi als anys quaranta, per aquesta raó el mur divisor podria correspondre's a la reforma de l'edifici. El conjunt format per la casa del director i el taller se situa al marge oest del Canal de Pinyana davant la façana sud de la sala oest. Presenta façana principal a l'est. Els murs són de pedra irregular, en el cas de la casa del director arrebossats amb ciment d'una fase posterior a la inicial. Els teulats d'aquests elements són de canyís i teula àrab. D'aquests no es pot confirmar la cronologia, però per la tipologia constructiva i els materials, amb similituds amb la nau de 1897, s'associaria a finals del XIX o principis del XX.

El tancament de les fàbriques el 2005 es va produir per la caiguda del tèxtil català, al no poder competir amb el tèxtil xinès que va entrar aquell any per la retirada d'aranzels al producte exterior. El record a aquest fet és comú, la impotència davant la pèrdua d'un puntal de l'economia local. En el cas de la Casals s'hi afegien els greus problemes financers de Mitasa des dels anys noranta. El tancament de l'empresa es va conèixer pel tall de llum i l'aturada de les màquines durant una jornada laboral i l'empresa no es va fer responsable dels acomiadaments, ni dels últims salaris, ni de les indemnitzacions. Això va provocar mobilitzacions i reivindicacions. La possibilitat d'enderroc de la Viladés i la destrucció i espoli de la Casals generen rebuig i fins i tot, sentiment de tristesa. En tots casos es pensa en que haurien de ser espais que donessin cabuda a noves iniciatives privades o públiques. S'observa en alguns casos un sentiment de pertinença i estima a la fàbrica, ja que en molts dels casos ha suposat el treball i l'esforç de tota una vida i d'una família.

La compra per part de l'Ajuntament d'Alfarràs l'any 2011, amb un govern del Partit dels Socialistes de Catalunya, del recinte definit per la fàbrica obre la

possibilitat a la recuperació patrimonial de la fàbrica com a espai emblemàtic i referent històric de la indústria a Alfarràs en tant que es preveu com equipament públic i es demana així dotar-lo amb més recursos econòmics amb aquesta nova catalogació que es proposa que sigui un nou BCIN a nivell català per la seva importància. La Colònia de Filatures Casals exposa la història d'Alfarràs, l'herència del marquesat d'Alfarràs, la utilització dels recursos hídrics, el desenvolupament de la tècnica, la formació de colònies industrials, la importància del tèxtil català, la incorporació massiva de la dona al treball i l'extensió del moviment obrer. Es tracta d'un referent en l'arribada de la indústria a Lleida, que concentrava la seva major activitat al llarg del Canal de Pinyana, en el marc de la segona revolució industrial, la qual es va caracteritzar per l'extensió dels complexos fabrils arreu del territori per tal d'emprar els cursos d'aigua per generar energia elèctrica.

Després de realitzar una anàlisi del patrimoni conservat, a mode de conclusions es proposen una sèrie d'indicacions a tenir en compte sobre la funcionalitat i ús que pot contenir el recinte en previsió de la seva rehabilitació per part de l'ajuntament d'Alfarràs i en previsió de la seva declaració com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN). L'edifici conserva la seva arquitectura, però no hi ha l'existència de col·leccions d'objectes o maquinària antiga que puguin donar lloc a un museu. L'opció amb més potencial és combinar una funcionalitat destinada a la promoció econòmica i cultural amb una exposició de la significació històrica de la fàbrica.

Per aquests motius, el Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar presenta la següent:

Proposta de resolució

El Parlament de Catalunya insta el Govern a:

1. Declarar la Fàbrica de la Colònia de Filatures Casals d'Alfarràs com a bé cultural d'interès nacional.
2. Convocar una taula de treball, en un termini màxim de 3 mesos, amb representació de totes les institucions implicades, així com de la resta d'actors afectats, que tingui com a objectiu establir la nova funcionalitat de la Fàbrica de la Colònia de Filatures Casals d'Alfarràs.

Palau del Parlament, 23 de maig de 2022

Alícia Romero Llano, portaveu; Rocío García Pérez, Òscar Ordeig i Molist, Judit Alcalá González, Sílvia Romero Galera, diputats, GP PSC-Units

Punt 16 | Debat i votació

Proposta de resolució sobre l'estat de conservació del jaciment arqueològic de la Torre Roja, entre Sentmenat i Caldes de Montbui

250-00751/13

PRESENTACIÓ: GP VOX

Reg. 69831 / Admissió a tràmit: Mesa del Parlament, 26.07.2022

A la Mesa del Parlamento

Joan Garriga Doménech, portavoz, Antonio Gallego Burgos, portavoz adjunto, Manuel Jesús Acosta Elías, diputado del Grup Parlamentari de VOX en Catalunya, de acuerdo con lo establecido por los artículos 167 y 168 del Reglamento del Parlamento, presentan la Propuesta de resolución sobre el lamentable estado de conservación del yacimiento arqueológico de la Torre Roja, en los términos municipales de Sentmenat y Caldes de Montbui, para que sea sustanciada ante la Comissió de Cultura, con el siguiente texto:

Exposición de motivos

El contacto directo, *in situ*, con el patrimonio cultural inmueble, mueble o inmaterial, con la cultura en general, contribuye a consolidar el bienestar material y espiritual de las personas. En España tenemos el privilegio de contar con un extraordinario acervo de patrimonio cultural, configurado gracias a nuestra rica y multiforme diversidad regional.

Además, el conocimiento del patrimonio cultural se erige en una herramienta fundamental para entender nuestra historia y, por lo tanto, en el elemento más eminentemente cohesionador que conforma y salvaguarda nuestra identidad, edificada sobre el sustrato ibérico, romano y la civilización cristiana que dio pie a nuestra esencia española, catalana y universal.

Así pues, es seña de identidad del Grupo Parlamentario de Vox en Catalunya fomentar y apoyar iniciativas encaminadas a la preservación de todos los bienes del patrimonio cultural con valor histórico objetivo y consolidado. De esta manera se protege el derecho y la necesidad de toda persona de buscar por sí misma la realidad, la verdad de los hechos acontecidos en el pasado gracias a la contemplación y el análisis de las fuentes documentales que configuran nuestro patrimonio cultural, sin injerencias de la Generalitat ni del Estado, máxime ante la tendencia reciente de clase política gobernante de intentar manipular el pasado histórico para reforzar y legitimar su poder, imponiendo una visión dogmática y obligatoria de los hechos históricos y culturales.

Así mismo, también es necesario el fomento de nuestro patrimonio cultural desde una perspectiva socioeconómica, puesto que la cultura genera inversiones que revierten en beneficios para otros muchos sectores de la sociedad en general.

Así pues, creemos conveniente traer a colación el lamentable estado de abandono en el que se encuentra el yacimiento arqueológico ibérico, romano y medieval de la Torre Roja, ubicado en un excepcional enclave natural, en los lindes de los términos municipales de Sentmenat y Caldes de Montbui,

en el Vallès Occidental, concretamente en la vertiente sudoeste del Pic del Vent, entre el Salt de Corró y el Gorg d'en Pèlags. Configuran el yacimiento un conjunto ibérico e iberorromano de viviendas, hornos, talleres cerámicos y forjas, ubicado entre los siglos V y I a.C., junto con una necrópolis medieval de los siglos VIII-X, cuya protección legal se rige por el *Pla d'ordenació urbanística municipal*.

Por otro lado, en el mismo enclave se erige la torre de vigilancia medieval, la Torre Roja, catalogada como BCIN. Se trata de una estructura de planta circular, compuesta por un muro exterior y otro interior, de la cual se conserva la parte inferior hasta una altura de 1'70 metros. Actualmente, está en ruinas y si no se toman las medidas oportunas para su mantenimiento, restauración y protección corremos el riesgo de perder un monumento significativo del pasado medieval de Cataluña inserto en los dominios de los influyentes - política, cultural y económicamente hablando- senescales del Condado de Barcelona: la familia Montcada.

A finales del año 2020 el Museu Thermalia y l'Oficina de Turisme de Caldes de Montbui han renovado once plafones informativos del yacimiento para dar a conocer a las personas que lo visiten los diversos elementos arquitectónicos que lo han configurado. No obstante, reducir la conservación, mantenimiento y explotación cultural del yacimiento arqueológico de Torre Roja a una mínima actuación de instalación de rótulos explicativos es sinónimo de desidia, de falta de interés.

Por todo ello, el Grup Parlamentari de VOX en Cataluña presenta la siguiente:

Propuesta de resolución

El Parlamento de Cataluña insta al Gobierno a:

1. Encomendar a la Subdirecció General del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic, de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat, un plan de actuación inmediato para eliminar los abrojos y malas hierbas que inundan y deterioran el espacio arqueológico de la torre de vigilancia de Torre Roja, en los términos municipales de Sentmenat y Caldes de Montbui.
2. Instar a la Subdirecció General del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic, de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat del Departament de Cultura de la Generalitat a la elaboración de un estudio que aborde la reconstrucción de la torre de vigilancia medieval, para preservar las ruinas actuales y convertir el monumento en un centro de interpretación histórico y cultural.
3. Requerir a la Subdirecció General del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic, de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat del Departament de Cultura de la Generalitat que apremie al gobierno municipal de Caldes de Montbui la realización de obras de limpieza de abrojos y malas hierbas que deterioran los fundamentos de las viviendas, muro de protección y necrópolis, así como a la instalación de sistemas de protección a lo largo de todo el perímetro, como vallas o plafones, que eviten el paso al interior de las estructuras del asentamiento a los visitantes.

4. Instar a la Subdirecció General del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic, de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat del Departament de Cultura de la Generalitat a que apremie a los gobiernos municipales de Sentmenat y Caldes de Montbui a elaborar conjuntamente un plan de promoción turística, aprovechando la riqueza patrimonial de época ibérica, romana, visigótica, medieval y moderna de la zona.

Palacio del Parlamento, 20 de julio de 2022

Joan Garriga Doménech, portavoz; Antonio Gallego Burgos, portavoz adjunto; Manuel Jesús Acosta Elías, diputado, GP VOX

Punt 17 | Debat i votació de la Proposta de resolució i de les esmenes presentades

Proposta de resolució sobre la recuperació de la sarsuela com a part del patrimoni cultural català

250-00812/13

PRESENTACIÓ: GP PSC-UNITS

Reg. 73497 / Admissió a tràmit: Mesa del Parlament, 11.10.2022

A la Mesa del Parlament

Alícia Romero Llano, portaveu, Rocio Garcia Pérez, diputada del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, d'acord amb el que estableixen els articles 167 i 168 del Reglament del Parlament, presenten la Proposta de resolució sobre la recuperació de la sarsuela com a part del patrimoni cultural català, per tal que sigui substanciada davant la Comissió de Cultura, amb el text següent:

Exposició de motius

S'ha dit que la sarsuela ha estat a Catalunya l'òpera de les classes populars i que va ajudar a normalitzar el català. I és cert perquè fins el moment que aquesta va aparèixer, el teatre líric era una cosa exclusiva d'unes elits molt concretes. Per altra banda, l'abast del fenomen va ser durant dècades colossal: La Societat General d'Autors SGAE a Barcelona té un arxiu històric on hi ha més de 3.000 títols de teatre líric, molts d'ells en català. Obres relacionades amb la sarsuela, sainets lírics, còmics, obres que en alguns casos no s'han estrenat mai o que potser s'han representat només una vegada.

En el cas de la sarsuela, en molts casos, són retrats del moment, de personatges o tradicions catalanes i que malauradament estan a punt de perdre's. Molta gent ignora, per exemple, que la sardana La santa espina és d'una sarsuela del mateix nom.

El gènere, aparegut tot aprofitant l'èxit que la sarsuela castellana assolí a Barcelona tot just passada la primera meitat del segle XIX, va tenir tant d'èxit com a Madrid fins al punt d'esdevenir un dels principals focus de consum del gènere i, alhora, de producció musical. Les primeres obres líriques, anomenades joguines bilingües a causa de la prohibició de representar obres teatrals només en català, tenien com a precedents els sainets interpretats en els ambients del teatre de sala i alcova.

Com s'ha explicat en línies anteriors, existien unes propostes de sarsueles catalanes, un fenomen poc estudiat per haver-se considerat com a subsidiari, quan en realitat hauria de valorar-se el seu abast real, des del moment en què va ser capaç de produir, malgrat la gran pressió de l'oferta d'obres castellanes, un repertori molt representat a tot Catalunya.

L'arrelament de la sarsuela a Catalunya va assolir unes cotes d'intensitat comparables a les de Madrid; la seva aparició a Barcelona és coetània i la importància del corpus sarsuelístic català és molt important fins al punt que ens han quedat més de 424 obres documentades. El fet més destacat de l'àrea catalana és la producció en català. Les primeres obres conservades, simples

tonades, es remunten al 1850. La seva composició va lligada, d'una banda, al renaixement del teatre en català, de la mà de Frederic Soler «Pitarra»

Serà a la temporada 1852-53 quan la sarsuela cobri autèntica carta de natura gràcies a una sèrie de funcions al teatre del Liceu. El teatre de la Santa Creu -després Principal- va programar 9 sarsueles durant la temporada 1853-54, com és el cas de les de Clavé que l'any 1864 va reestrenar dues noves obres líriques en català, *La festa de l'ermita* i *L'aplec del Remei*. Cada temporada s'escenificaven una mitjana d'onze sarsueles, arribant en alguna ocasió a les vint. És sorprenent el fervor amb què a Barcelona ja es va acollir des dels seus inicis a la sarsuela però també trobem referències al teatre Bosc de Ripoll i a Figueres.

Durant els anys setanta, la sarsuela catalana arribaria a un dels moments més florents. Des de 1873 Felip Pedrell va actuar com a mestre concertador, fent algunes aportacions al gènere, amb les seves sarsueles *La fantasma groga*, *Lluch-llach*.

A principis del nou segle XX, el sistema estava plenament consolidat, però des de mitjans de la segona dècada del segle XX s'opera un canvi significatiu en l'oferta de sarsueles i als teatres i el nombre comença a decreixer cedint terreny a les varietés i sobretot a les sales de projeccions cinematogràfiques.

La Sarsuela en català

S'han catalogat unes 424 obres líriques amb text en català, compreses al lapse de temps d'uns cent anys, entre el 1850 i el 1950. Però, evidentment, el repertori català es compon de moltes més obres, algunes de les quals no s'han conservat. La creació d'aquest repertori ofereix algun paral·lelisme amb la Zarzuela castellana i està condicionada per l'evolució del teatre català.

El 1862 s'estrena la primera sarsuela en català. Va ser Serafí Soler qui amb la seva paròdia *L'Esquella de la Torratxa* va donar una empenta definitiva a la dramaturgia catalana emprant un estil literari directe i popular que Soler anomena «el català que ara es parla» en contraposició al de la Renaixença i contribuint així a la normalització del català.

En aquells moments, alarmat per la proliferació d'obres no escrites en castellà, el ministre de Governació va publicar al *Butlletí Oficial de l'Estat*, amb data 29 de gener de 1867 una Reial Ordre per la qual no s'admetien a censura obres dramàtiques exclusivament escrites «en qualsevol dels dialectes de les províncies d'Espanya.» Els autors van salvar legalment la disposició introduint o bé un personatge de parla castellana, o bé algunes dites pronunciades còmicament en castellà, o bé apareixia algun cant en castellà, una jota, unes seguidilles i molt aviat les americanes o havaneres.

D'un total de 163 obres amb data d'estrena coneguda fins ara, entre el 1864 i el 1869 es van estrenar nou obres catalanes; del 1870 al 1875 unes vint; del 1876 al 1880 dotze; del 1881 al 1885 només tres, i del 1886 al 1890 unes cinc. A partir d'aquest moment de declivi el gènere es va tornar a reactivar; així del 1890 al 1895 s'arriba a la xifra de dotze i del 1896 al 1900 es van estrenar unes quinze sarsueles. Entre el 1901 i el 1905 es van estrenar tretze obres, i en el període 1906-1910 unes vint-i-cinc, potser en un dels moments més actius per a la sarsuela catalana.

La vitalitat artística d'aquells anys queda explícita a les 86 estrenes d'obres dramàtiques catalanes i els intents d'Enric Morera per iniciar un gènere operístic va fracassar ja que gairebé cap obra tenia el nivell ni l'atractiu musical de les sarsueles.

Apareixen posteriorment Cançó d'amor i de guerra i La Legió d'honor, entre d'altres, fins que va arribar la dictadura i tot això es va acabar malgrat que arreu de Catalunya la gent demanava sarsueles, se'n representaven i encara és un record viu entre les persones grans.

Per aquests motius, el Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar presenta la següent:

Proposta de resolució

El Parlament de Catalunya insta el Govern a:

1. Planificar la recuperació del patrimoni de les obres líriques catalanes per posar en valor tot el fons musical de la sarsuela a Catalunya liderant i coordinant un projecte que compti amb la participació del teixit associatiu i cultural, específicament del teatral i musical.
2. Obrir, conjuntament amb les associacions catalanes, una línia de promoció de la sarsuela a Catalunya incorporant-la a l'oferta teatral i musical a les noves temporades.
3. Crear, dins la revisió i actualització del Pla Integral de la Música que està duent a terme en aquesta legislatura el Departament de Cultura, una comissió per estudiar la programació de sarsuela als equipaments teatrals de Catalunya.

Palau del Parlament, 27 de setembre de 2022

Alícia Romero Llano, portaveu; Rocío García Pérez, diputada, GP PSC-Units

ESMENES PRESENTADES

Reg. 78216; 78222 / Admissió a tràmit: Mesa de la CC, 14.12.2022

GRUP PARLAMENTARI D'ESQUERRA REPUBLICANA (REG. 78216)

Esmena 1

GP d'Esquerra Republicana (1)

De modificació en el punt 2

2. Treballar, conjuntament amb les associacions catalanes, per a la promoció de la sarsuela a Catalunya incorporant-la a l'oferta teatral i musical a les noves temporades i impulsar la seva participació a la línia, ja existent, de festivals de música clàssica.

Esmena 2

GP d'Esquerra Republicana (2)

De modificació en el punt 3

3. Estudiar la creació, dins la revisió i actualització del Pla Integral de la Música que està duent a terme en aquesta legislatura el Departament de Cultura juntament amb les entitats representatives del sector de la música, d'una subcomissió per analitzar la programació de sarsuela als equipaments culturals de Catalunya.

GRUP PARLAMENTARI DE JUNTS PER CATALUNYA (REG. 78222)

Esmena 1

GP de Junts per Catalunya (1)

De modificació del punt 1

1. Planificar la recuperació de tot el patrimoni musical català, incloses l'òpera i el teatre líric català per posar en valor tot aquest fons musical a Catalunya, liderant i coordinant un projecte que compti amb la participació del teixit associatiu, empresarial i cultural, específicament del teatral i musical.

Esmena 2

GP de Junts per Catalunya (2)

De modificació del punt 2

2. Obrir, conjuntament amb les associacions, editorials i discogràfiques catalanes, una línia de promoció de la sarsuela en català, de l'òpera i del teatre líric català, incorporant-los a l'oferta teatral i musical a les noves temporades, així com les seves edicions audiovisuals.

Esmena 3

GP de Junts per Catalunya (3)

De modificació del punt 3

3. Crear, dins la revisió i actualització del Pla Integral de la Música que està duent a terme en aquesta legislatura el Departament de Cultura, una comissió per estudiar la programació de patrimoni musical català als equipaments teatrals i musicals de Catalunya.

Punt 18 | Debat i votació de la Proposta de resolució i de les esmenes presentades

Proposta de resolució sobre la construcció de la biblioteca central comarcal de Vilafranca del Penedès

250-00822/13

PRESENTACIÓ: GP ECP

Reg. 73845 / Admissió a tràmit: Mesa del Parlament, 11.10.2022

A la Mesa del Parlament

David Cid Colomer, portaveu, Jessica González Herrera, diputada del Grup Parlamentari d'En Comú Podem, d'acord amb el que estableixen els articles 167 i 168 del Reglament del Parlament, presenten la Proposta de resolució sobre la construcció de la Biblioteca central comarcal de Vilafranca del Penedès, per tal que sigui substanciada davant la Comissió de Cultura, amb el text següent:

Exposició de motius

Vilafranca del Penedès ha estat històricament una vila cultural, amb una gran i valuosa nòmina d'autors i escriptors. La cultura, a més, ha estat una gran eina de cohesió social i de desenvolupament econòmic d'aquesta vila.

Vilafranca va ser de les primeres viles catalanes en disposar d'una biblioteca pública el darrer terç del segle XIX. Durant la Segona República, Vilafranca del Penedès convertí la meitat de la caserna en una magnífica biblioteca que funcionà fins els darrers dies de la Guerra Civil espanyola. Durant els primers anys de la recuperació dels ajuntaments democràtics, Vilafranca bastí una nova i magnífica biblioteca a la casa de la família Torras i Bages.

Aquesta excel·lent trajectòria bibliotecària s'ha vist aturada amb el creixement demogràfic que ha experimentat la vila, superant els 30.000 habitants el 2001 i situant-se actualment en els 40.000, sense que hagi augmentat l'oferta bibliotecària. Aquest fet col·loca Vilafranca del Penedès en el sector de viles/ciutats d'entre 30.000 i 70.000 habitants en el Mapa de Lectura Pública de Catalunya o d'entre 30.000 i 50.000 que estableix el Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya, 2010-2020. A aquest creixement de la pròpia vila, cal afegir-hi també l'experimentat per la majoria de pobles de l'entorn proper com Les Cabanyes, Vilobí del Penedès, Guardiola de Font-Rubí, La Granada, Santa Fe del Penedès, Puigdàlber, Pacs del Penedès, Moja, Sant Pere Molanta, Sant Miquel d'Olèrdola o Sant Cugat Sesgarrigues i que tenen com a referència la biblioteca de la capital de la comarca.

En alguns casos, tot i l'esforç dels ajuntaments i d'altres administracions com la Diputació de Barcelona que facilita el servei de Bibliobús, les persones que hi viuen no disposen en aquests pobles d'espais adequats a les seves necessitats com serien les aules d'estudi, les zones de connexió ràpida a internet o els dispositius informàtics d'ús compartit, havent de fer ús dels recursos disponibles a la Biblioteca Torres i Bages, la qual cosa suposa una pressió afegida a l'activitat dels usuaris i usuàries de Vilafranca del Penedès, i situaria la xifra real en més de 50.000 habitants.

Fa vint anys que s'hauria d'haver començat a treballar per adaptar l'oferta bibliotecària als estàndards que fixen la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, però, la ciutat segueix patint el dèficit bibliotecari.

El sistema bibliotecari català es guia pel Mapa de la Lectura Pública de Catalunya, que recull les necessitats de la lectura pública i el tipus de servei bibliotecari que correspon a cada municipi. També, estableix uns mòduls per dimensionar els equipaments, que permeten definir una estructura teòrica bàsica, i recull la realitat actual de serveis de biblioteca pública a Catalunya. L'anàlisi d'aquestes dades permet reconèixer i avaluar els dèficits i prioritzar les actuacions. La darrera edició del Mapa de la Lectura Pública de Catalunya és de 2014 i es va aprovar a través de l'acord de Govern de la Generalitat GOV/107/2014, de 15 de juliol.

Les biblioteques d'avui són equipaments culturals de primer ordre, on les persones de totes les edats, sexe i nivell socioeconòmic poden accedir al coneixement i a la informació. Però malgrat això, no són només equipaments culturals: també són equipaments de proximitat, de participació i de servei als ciutadans i ciutadanes. Les biblioteques són una porta d'accés a la formació continuada i al creixement personal, un espai de relacions i socialització, un espai on compartir la lectura amb altres persones, on escoltar una conferència o participar en un xerrada, on fer una recerca de feina i navegar per internet, un marc adequat per a l'estudi i la reflexió. Les biblioteques són l'equipament cultural més interdisciplinari d'una ciutat i una eina imprescindible per a garantir la igualtat d'oportunitats.

L'actual i única biblioteca de Vilafranca del Penedès, la Torras i Bages (948 m²), fa anys que està saturada, malgrat el bon treball del seu personal. Vilafranca del Penedès hauria de tenir segons estableix la Llei 4/1993 del Sistema Bibliotecari de Catalunya (articles 32 i 34) una Biblioteca central comarcal amb 2.232 m²; i una Biblioteca local de proximitat amb uns 750 m². I, segons el Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya, 2010-2020 del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (2010, pàg. 62, 66, 78-79), Vilafranca del Penedès hauria de disposar d'una biblioteca central comarcal o d'una Biblioteca central urbana, de 5.850 m².

La construcció de la Biblioteca central comarcal de Vilafranca del Penedès és una responsabilitat compartida entre l'Ajuntament de la ciutat, la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya.

Els pressupostos de la Generalitat de Catalunya de l'any 2017 van incloure una esmena que contemplava una partida de 2.000.000 € per a la construcció de la Biblioteca comarcal de Vilafranca del Penedès (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, 367 de 24.03.2017, p. 56).

Per aquests motius, el Grup Parlamentari d'En Comú Podem presenta la següent:

Proposta de resolució

El Parlament de Catalunya insta el Govern a:

1. Aplicar el Mapa de Lectura Pública de Catalunya, la Llei 4/1993 del Sistema Bibliotecari de Catalunya i el Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya, conjuntament amb l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès i la Diputació de Barcelona, i endegar el procés de construcció de la Biblioteca central comarcal de Vilafranca del Penedès.

2. Dotar pressupostàriament aquest compromís per tal que pugui començar a fer-se realitat l'any 2023 amb una partida pressupostària de 2.000.000 €.

Palau del Parlament, 28 de setembre de 2022

David Cid Colomer, portaveu; Jessica González Herrera, diputada, GP ECP

ESMENES PRESENTADES

Reg. 78217 / Admissió a tràmit: Mesa de la CC, 14.12.2022

GRUP PARLAMENTARI D'ESQUERRA REPUBLICANA (REG. 78217)

Esmena 1

GP d'Esquerra Republicana (1)

De modificació en el punt 1

1. Aplicar el Mapa de Lectura Pública de Catalunya, la Llei 4/1993 del Sistema Bibliotecari de Catalunya i el Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya, conjuntament amb l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès i la Diputació de Barcelona, i endegar el procés de construcció de la Biblioteca central comarcal de Vilafranca del Penedès a partir del moment que el ple municipal aprovi la construcció d'una nova biblioteca central comarcal, i es prevegi la seva inclusió en les línies de subvencions existents en el moment de la seva aprovació.

Esmena 2

GP d'Esquerra Republicana (2)

De modificació en el punt 2

2. Dotar pressupostàriament aquest compromís per tal que pugui començar a fer-se realitat durant aquesta legislatura.

Punt 19 | Debat i votació de la Proposta de resolució i de les esmenes presentades

Proposta de resolució sobre la millora del finançament de les actuacions arqueològiques al jaciment de l'Abric Romaní, de Capellades

250-00825/13

PRESENTACIÓ: GP PSC-UNITS

Reg. 74070 / Admissió a tràmit: Mesa del Parlament, 19.10.2022

A la Mesa del Parlament

Alícia Romero Llano, portaveu, Rocío García Pérez, diputada, Jordi Riba Colom, diputat del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar, d'acord amb el que estableixen els articles 167 i 168 del Reglament del Parlament, presenten la Proposta de resolució sobre la millora del finançament de les actuacions arqueològiques al jaciment de l'Abric Romaní de Capellades, l'Anoia, per tal que sigui substanciada davant la Comissió de Cultura, amb el text següent:

Exposició de motius

L'Abric Romaní, balma que s'obre dins la cinglera travertínica del Capelló, és un jaciment arqueològic del paleolític que des de l'any 1983 és en procés d'excavació sota la direcció del Dr. Eudald Carbonell. Els treballs d'excavació del jaciment que s'estan portant a terme, pioners dins el camp de la ciència arqueològica, han permès situar l'Abric Romaní com el registre més important i clau per conèixer com vivien els nostres avantpassats prehistòrics neandertals entre 75.000 i 40.000 anys abans dels present.

Tot el conjunt de dades i objectes recuperats en l'excavació formen part del coneixement científic europeu de què es disposa sobre aquests grups d'homínids que comparteixen línies evolutives comunes amb l'home actual. Així, gràcies a les descobertes que s'estan efectuant al jaciment és possible reconstruir paleoetnogràficament el modus vivendi d'aquestes comunitats caçadores recol·lectores i documentar aspectes fins ara totalment desconeguts que permeten caracteritzar molt en profunditat l'espècie neandertal, així com les diverses interaccions d'aquesta amb el medi natural en què va viure.

Per primera vegada s'ha pogut determinar acuradament en els grups neandertals les estratègies d'ocupació, l'estructuració de l'hàbitat, les estratègies de subsistència i la tecnologia del foc i dels instruments, entre d'altres. I tot fruit de la recerca científicament cabdal que s'està duent a terme al jaciment, que ha fet, a més, que s'hagin recuperat vestigis realment importants per la seva excepcionalitat.

Entre aquests destaquen desenes d'objectes de fusta -la col·lecció més gran del món amb aquestes cronologies tan antigues-, prop de dues-centes llars de foc que han permès determinar la importància i el domini d'aquest element i un lot realment espectacular d'estris realitzats en pedra i ós que palesen uns sistemes de producció tècnica realment avançats dins la tecnologia dels grups humans del plistocè superior.

Durant la intervenció de l'any 2022 els arqueòlegs de l'IPHES varen recuperar una sèrie de restes òssies. S'ha pogut determinar que aquestes restes corresponien a un crani parcial de neandertal. Concretament, aquest fragment de crani conserva part dels ossos parietal, temporal i zigomàtic.

Els resultats de la recerca científica desenvolupada a l'Abric Romaní fan d'aquest jaciment un dels més importants a nivell internacional pel coneixement del món dels neandertal. És un privilegi per Catalunya, l'Anoia i Capellades comptar amb aquest patrimoni cultural en el territori. La seva potencialitat científica i divulgadora sobre la prehistòria i el paleolític pot esdevenir un factor dinamització territorial actuant en els àmbits de la cultura, l'educació, la ciència i l'economia.

Per aquests motius, el Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar presenta la següent:

Proposta de resolució

El Parlament de Catalunya insta el Govern a:

1. Establir, vista la gran rellevància científica i patrimonial de l'Abric Romaní, un estatus diferenciat per a la gestió d'aquest jaciment arqueològic que augmenti substancialment els recursos econòmics per garantir l'execució de l'activitat arqueològica i el manteniment de la infraestructura, planifiqui la promoció i difusió científica i dels seus valors culturals que faci realitat el desenvolupament total del Pla Director del Projecte NEAN - Parc Prehistòric de Capellades.
2. Obrir una línia de suport a l'ajuntament de Capellades per contribuir a les despeses que l'està suposant al consistori el personal de les excavacions relatives al jaciment de l'Abric Romaní.

Palau del Parlament, 27 de setembre de 2022

Alícia Romero Llano, portaveu; Rocio García Pérez, Jordi Riba Colom, diputats, GP PSC-Units

ESMENES PRESENTADES

Reg. 78223 / Admissió a tràmit: Mesa de la CC, 14.12.2022

GRUP PARLAMENTARI DE JUNTS PER CATALUNYA (REG. 78223)

Esmena 1

GP de Junts per Catalunya (1)

De modificació del punt 1

1. *Accelerar i finalitzar la tramitació de BCIN de l'Abric Romaní, un jaciment arqueològic de gran rellevància científica i patrimonial, de manera que augmenti substancialment els recursos econòmics per garantir l'execució de l'activitat arqueològica i el manteniment de la infraestructura, planifiqui la promoció i difusió científica i dels seus valors culturals que faci realitat el desenvolupament total del Pla Director del Projecte NEAN - Parc Prehistòric de Capellades.*

Esmena 2

GP de Junts per Catalunya (2)

De modificació del punt 2

2. Incrementar la dotació econòmica per als projectes de recerca arqueològica i paleontològica de Catalunya de tal manera que projectes com l'Abric Romaní de Capellades estiguin suficientment finançats.
